

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

6 De delictis clericorum circa celebrationem missæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

CAPVT V.

De accipientibus oblationes prohibitas, & de sepelientibus prohibitos sepeliri.

Clericus, qui a manifestis usurariis oblationes acceperit, aut eos Christianæ tradiderit sepulturæ, quæ acceperit restituere cõpelli debet, & donec ad arbitrium episcopi sui satisfecerit, manere ab officii sui executione suspensus. *a* Indicta & pœna similis pro raptore impœnitente, & non restituente rapta, ne ecclesiastica persona eius sepulturæ interesse, vel eius elemosynas accipere audeat, & si fecerit ordinis sui damnum, irrecuperabiliter patiatur, & ecclesiastico beneficio careat. *b* Sed & generaliter in concilio Viennensi, hi qui propria temeritatis audacia defunctorum corpora, non sine contentu clauium ecclesiæ, in cœmeteriis interditi tempore, in casibus non concessis a iure, vel excommunicatos publice, vel usurarios manifestos scienter sepelire præsumunt, ipso facto excommunicationis sententiæ subiacent, a qua non absoluntur, priusquam ad arbitrium diœcesani episcopi, eis quibus fuerit iniuria irrogata, satisfactionem exhibuerint competentem, non obstantem quocunque priuilegio. *c*

SCHOLIA.

a *ca. quia in omnibus, 3. de usur. libr. 5. tit. 19. respicit enim ecclesia elemosynas ex alieno: sunt & alia rationes de quibus diximus, libr. 1. supra, de oblationibus, tit. 23. nec debemus accipere elemosynas ab illis, cum quibus uicinis non communicamus licite, ca. 3. 24. qua. 1. Item ne ecclesia accipiendo, videatur peccatum usurarum, ex quibus oblatio fit, approbare, quas contra reiciendo detestatur, quemadmodum de eo, qui ab ecclesia eripuit hominẽ, dicitur, in ca. 8. miror, 17. qua. 4. reicienda etiam censet a sacerdotibus ecclesia, munera, qua ab oppressoribus pauperum fiunt, ca. oblationes, 2. §. 1. 90. distinct. liquo, nec mor-*

A *tuaria ab iisdem accipi debet, nisi is, a quo prohibentur accipi, pœnitens mortui fuerit, ut ait Hostiensis. in cap. a nobis, in 2. sic incipiente, 28. de sentent. excomm. qua. & pro ipso sit orandum. cap. 2. 24. qua. 10. 1. cap. quacunque, 11. qua. 3. contra si non fuisset pœnitens. capit. fin. 86. distinct. vide glossam ad clem. 1. ad verba, eis quibus, de sepultur. Rursum quod pertinet ad prohibitionem sepultura usurarii manifesti, sic concludit, usurarius manifestus excommunicatus est. & excommunicatus ante absolutionem sepultura denegatur ecclesiastica, c. sacris, 12. de sepultur. libr. 3. tit. 28. dicimus autem & quibus denegatur sepultura ecclesiastica supra. lib. 1. tit. 15. de sepulturis sub finem. Denegatur autem pluribus sepultura ad exemplum, & emedationem aliorum utique a talibus criminibus committendis in posterum reuocentur, ut notat glo. ad c. 2. de raptorib. gloss. ad c. 1. de torneamentis.*

b *c. 2. de raptorib. libr. 5. tit. 17.*

c *Exstat decretum concilii Viennensis, in clem. 1. de sepultur. libr. 3. tit. 7. hinc autem glossa ad verbum, scienter, requirit, antequam ipso facto ob predicta quis sit excommunicatus, ut sciuerit interdicitum vel excommunicationem, vel manifestos esse usurarios, quos sepeliri facit & c. significauit, & c. cum desideres, de sentent. excomm. c. 2. de heret. in Sexto.*

D

DE DELICTIS CLERICORUM CIRCA CELEBRATIONEM MISSÆ.

TITVLVS VI.

CAPVT I.

De presbytero interdicto, suspensio, vel excommunicato ministrante.

Peccant in ministerio sacerdotii presbyteri in sacrosancti sacrificii missæ celebratione, ideo & distinctæ pœnæ illis pro

pro delicti diuersitate impositæ. Quare si A
presbyter, diaconus vel alius clericus, ab
officio pro certis criminibus suspensus,
per superbiam aliquid de ministerio sibi
interdicto agere præsumserit, & a suo epi-
scopo correptus perseverauerit, est excom-
municandus. *a* Interdicti vero vel excom-
municari celebrantes ante absolutionem
deponi debent ab officio sacerdotali, *b* nisi
propter multitudinem mitigetur pœna, *c*
possunt & beneficiis priuari. *d* Sic quoque B
depositus episcopus, presbyter, aut diaco-
nus, pro certis criminibus, si ausus fuerit
attredare ministerium, dudum sibi com-
missum, ab ecclesia debet abscindi. *e* Im-
ponitur & penitentia per tres continuos
annos presbyteris excommunicatis cele-
brantibus, *f* si maiori excommunicatione
teneantur, verum si minori excommuni-
catione tantum ligatus, celebrauerit, licet
grauiter peccet, attamen nullius irregula-
ritatis notam incurrit; peccat & cõferen-
do ecclesiastica sacramenta, sed ab eo col-
lata non carent effectu: quia non videtur
a collatione, sed a participatione sacramen-
torum, quæ in sola consistit perceptione,
remotus. *g*

SCHOLIA.

- a* ca. si quis presbyter, 2. de clerico excommu-
n. deposito, interdicto, ministrante, lib. 5. tit.
27. idque perpetua excommunicatione.
in c. 10. accedens. 50. dist.
b ca. 1. 3. & 4. de clerico excommunicato mi-
nistrante.
c dist. c. 4. de cler. excommuni. facit multitu-
do, ut pœna remittatur, neve in omnes se-
nuatur, sed tantum in præcipuos delicti au-
ctores, ut ibi dicitur. Propter cladem & scân-
dulum, quod ex pœna multitudine oriri
posset. c. comessationes, 44. dist. c. ut consti-
tueretur, 50. dist. ca. ordinationes, 9. q. 1. c.
2. de temp. ordin. cum siml. Si tamen sine
scandalo multitudo plebi posset, & disci-
plina ecclesie exposculet, puniri debet, ca.
non potest, 23. q. 3. c. si. de pœniten. dist. 6.

d ca. fraternitati, 6. de clerico excommuni.
ministrante.

e ca. 1. eo. tit. de clerico excommuni. Dispen-
sari tamen posse, & ab episcopo in aliqui-
bus suspensis ministrantibus, innuit c. 2. de
clerico excommunicato, moniti, &c. Sed
& in depositis dispensatur a summo ponti-
fice, ut disputat gloss. ad c. clerici, 3. eod. tit.
& gloss. in c. penult. 1. q. 3. ad verbum, sta-
tuerunt, per illa verba, ut non ab alio dis-
pensari possit, can. quanto, 2. q. 5. ca. est
ministra, 22. q. 4.

f De pœna & formula ieiunii, in ca. fin. 11.
quaestio. 3. presbyteri excommunicati pro
suo neglectu, celebrantes, ipsi in se senten-
tiam damnationis proferunt. cap. placuit,
11. q. 3.

g Verba præcedentia expresse ponuntur, in
cap. si celebrat. capit. fin. de clerico excom-
muni. ministrante.

CAPUT II.

- 1 De non ieiune.
- 2 Et sapius celebrante.

NVllus post cibum † aut potum quan-
tumlibet minimum sumtum, & nisi
ieiunus missas facere debet. *a* Et si teme-
rarie contra præsumserit, est excommu-
nicandus. *b* Et si ebrius postquam perno-
ctauerit in taberna, sequente die nulla
dormitione interposita, missam celebra-
uerit, indignus est beneficio ecclesia-
stico. *c*

Sicut & † qui pro pecuniis & adulatio-
nibus seculariū, vna die plures præsumunt
facere missas, non euadent æternam da-
mnationem. *d*

SCHOLIA.

- a* c. nihil contra, 7. q. 1. c. liquido, 54. de con-
secrat. dist. in. 2. c. ut ieiuni, & seq. de con-
secrat. dist. 5. c. sacramenta, 49. de consecr.
dist. 1. Imo non licet post sumtionem aque
calide missam celebrare, c. ex parte, de ce-
lebra. missar. multo minus & pranso licet,
c. liquido, de consecr. dist. 2.

X x 2

b *inc. 16. nihil contra, 7. q. 1.*

c *ca. si confiterit, 12. de accusat. sic enim intelligi debet illud caput de ebrio celebrante, alioquin sumtio sola post cibum, non esset depositione a beneficio multanda.*

d *c. sufficit, 53. de consecratio. distinct. 1. Ibi tamen circumstantia canonis sunt observanda circa prohibitionem celebrandi vno die plures missas, nempe, si ob adulationem, vel ob pecunias, & quod damnatio imponatur, nec alia pena sit expressa a iure, & proinde si sacerdos de pluribus diebus missis accusetur, arbitrio episcopi vel iudicis erit pena imponenda. Alioquin ex necessitate & ex aliis causis licitis in iure expressis, licebit sacerdoti duas vel tres missas in vno die celebrare, ut liquet ex ca. consulisti, & c. ter referente, de celebrat. missa, c. quomodo, 31. q. 1.*

C A P V T. III.

1 *De consecrante sine debita materia & rebus necessariis.*

2 *Aut sine oratio.*

3 *Aut in loco non permissio.*

4 *De dicente missam defunctis destinatam pro viuis, aut quippiam in Ecclesia contra eorum salutem agente.*

1 **C**onsecrans † vel missam celebrans in pane fermentato, aut in calice ligneo, aut sine igne & aqua, propter malitiam apertam & nimiam desipiscenciam peccans, officio & beneficio in perpetuum priuari debet. *a*

2 *Et qui sine oratio eo modo † sibi imposito, quo fuit in ordinatione consecratus, missam celebraverit, excommunicationi debita subiacet. b*

2 *Non secus quam presbyter, † qui celebrare missas praesumerit in aliis locis, quam consecratis ab episcopo, abiciendus est a sacerdotio. e id enim non licet, nisi ex permissione episcopi, & ut neque aliud altare non consecratum erigere, vel eius consecratione fingere, nam qui hoc fecerit, si clericus est, degradandus, si laicus, anathematizandus. e*

A Sed multo scelestius peccant, † qui misfam pro defunctis solitam in ecclesia dici, fallaci voto pro viuis student dici hominibus, non alia ratione, quam ut is, pro quo illud offertur sacrificium, mortis incurrat periculum. Quare & qui talia perpetrasse fuerit detectus, a proprii ordinis deponi debet gradu, & tam imple sacerdos, quam ille, qui ad talia peragenda eum incitasse perpenditur, perpetuo exilii ergastulo religari. *f* Sic & quicumque sacerdotum vel ministrorum, causa cuiuslibet amaritudinis vel doloris permotus, in perniciem suorum inimicorum, aut altare diuinum vestibus sacris exsuere praesumerit, aut veste lugubri accinxerit, si non se purgauerit penitentia superioris, dignitate & honore ecclesiae priuatur. *g*

S C H O L I A.

a *ca. sin. de celebra. missa. ubi delictum dicitur esse consecrare in pane fermentato, nempe in ecclesia latina vel occidentali, quamquam in Graeca seu orientali consecratio fiat in pane fermentato. ca. in sacramento, de consecratione. distinctio. 2. In ligneo calice prohibuitur consecrare, in ca. vasa, & ca. vi calix, 45. de consecrat. dist. 1. Item in eo peccatum sine igne celebrare, quia ignis in altari perpetuo ardere debeat, Leuit. 6. & ca. sicut eunuchus. 1. quaest. 1. De hinc & peccatum conficere Sacramentum sine aqua, quia ea vino misceri debet, quod ex latere Domini exiuerit sanguis & aqua, cap. in quadam, de celebrat. missa. ca. 1. & 2. de consecrat. dist. 2. Proinde debet qui tot commisit peccata in consecratione deponi, cum si malitiose fecerit videretur ob id inclinare in heresim & errorem hereticorum, de quo meminit ca. omne crimen, de consecratio, distinctio. 2. cap. cum Martha, §. quis fuerit, & sequentibus §§. de celebrat. missar. Ceterum non ideo minus consecrat vere, aut conficit verum corpus Christi, qui in fermentato, calice ligneo, & sine lumine consecrauerit cum intentione, &*

ne, & forma ecclesie. In quo reprehensus A est Hugo antiquus interpres, qui hoc negauerat. in ca. fin. in verb. fermentato, de celebra. missa. Videndus Beatus Thomas, in 3. part. questio. 74. artic. 4. quanquam qui uia consecrati grauius peccent. Arbitraretur & ego presbyterum, qui ex negligentia aliquando, sine contemptu ecclesie, vel ex necessitate consecrat in calice ligneo, & sine igne, non esse deponendum, sed arbitrio episcopi uel eius officialis aliter castigandum. Nam ca. fin. de celebratione missarum, quod imponit penam depositionis, de eolouitur expresse, qui ex malitia aperta, vel ex nimia negligentia ita male sacrificabat. Euerunt & aliquando etiam recepta in magna penuria ecclesie uasa & calices ex vitro & ligno, quo tempore erant prepositi aurei & argenti, o. uasa. 44. de consecrat. distinctio. 1. Veror autem ne nunc in pluribus ecclesiis uasa quidem contra sint aurea & argentea, prepositi uero lignei & ferrei, quod peius est & uitrei. Superioribus adtingere potes ea, qua diximus de eucharistia. lib. 1. supra in 9.

b in ca. 9. ecclesiastica, 23, distinctio. Punien- dus etiam esset sacerdos, qui sine aliis ornamentis sacerdotibus celebraret, ut sine casula & alii, sed quia pena non est certa imposita, erit relinquenda arbitrio episcopi uel superioris, ex circumstantiis imponenda, quemadmodum & qui mitius agunt contra presbyteros negligentes, qui aliquando consecrauerint sine stola seu orario, non excommunicationem maiorem, sed suspensionem imponi dicunt ex arbitrio episcopi ad tempus, qua probabilior est sententia ut mitior.

c cap. nullus presbyter, 15. de consecratio. distinctio. 1.

d c. sicut non alii, 11. & c. missarum solemnium, 12. de consec. dist. 1. iuxta ca. 12. Deuter. Vide ne offeras holocausta tua in omni loco, sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus. Ex necessitate autem permittitur in loco non consecrato celebra-

re, dicto ca. sicut non alii, propter quam & in tenentis, & sub dio, & in domib. & oratoris permittitur, ca. concedimus, ca. unicuique. de consecrat. distinctio. 1.

e c. nullus presbyter in ecclesia, 25. de consecratio. distinctio. 1. Neque licet altaria per somnia, aut per inanes reuelationes, aut ex arbitrio sine reliquiis martyrum, & consecratione episcopi erigere. can. placuit, ut altera, 26. & sequen. de consecrat. distinctio. 1.

f ca. quicumque sacerdotum, 13. 26. quaestio. 5.

g dicto ca. quicumque, & cap. episcopi, 12. §. fin. 26. q. 5. Hic enim est abusus sacrarum rerum, ut ibidem, extinguere lumina ecclesie in alicuius indignationem. & malum, vel celebrare missas super rebus aptis ad sortilegia facienda, & adhibitis nefariis precibus, & uerbis superstitiosis, quod malum certe uel impietas alicubi nimium serpi & latius propagabitur, nisi seuera uindicta obtinam eatur. Superstitio enim facit, ut facile quis sub pretextu religionis sacra contaminare attentet. Quare qui scieter has preces super his rebus adhibent, mereantur depositionem, ut diximus, de ministerio ecclesie abutentibus in perniciem alterius, in d. cap. quicumque, episcopus tamen cautius agat, ut eos admoneat & suspendat ad tempus pro prima uice, pro secunda seuerius vindicet, habita ratione causarum, ob quas ille preces sunt super rebus suppositis altari, & consideratis personis presbyterorum, num simplices sint, an uero ex certa scientia & participatione sortilegii id egerint.

CAPUT. IIII.

- 1 De effluentibus sanguinem consecratum.
- 2 De non communicantibus celebrando.
- 3 Et de fingentibus se consecrare, cum non consecrent.
- 4 De uomente eucharistiam.

Peccant & sacerdotes in ipsa consecratione corporis & sanguinis Domini, si

quid per negligentiam eorum ex illis deciderit. Ideo si quid sanguinis deciderit in terram, quadraginta diebus debet sacerdos pœnitere & lingua lambere, si supra linteam altaris, primum debet forbere, & tribus diebus pœnitere, si ad secundum linteam peruenierit, quatuor diebus, si ad quartum, viginti. *a*

2 Sed qui pluries ¶ in die celebrantes, se in aliquibus oblationibus a communione suspendunt, id est, qui non communicant quoties celebrant, a communione per annum vnum suspenduntur. *b*

3 Peccant enim ¶ quemadmodum & illi, qui missam celebrantes, scientes se in peccato esse, non consecrant, sed fingunt se consecrare, vt satisfaciant populo. *c*

4 Et qui sumtam eucharistiã, ¶ per ebrietatem aut crapulam euomunt, qui si laici sint, debet pœnitere quadraginta diebus; si monachi, aut clerici, aut diaconi, aut presbyteri, septuaginta, si episcopi, nonaginta. *d*

S C H O L I A.

a *c. si per negligentiam, 27. de consecratio. distinct. 2. pœna tamen hæ sunt potius pœnitentialis fori, quam iudicialis, ceterum nihil prohibet quin ex arbitrio superioris ista vel alia imponantur in foro iudiciali.*

b *c. relatum est, 11. de consecrat. dist. 2.*

c *c. de homicid. 7. de celebrat. missar. in hoc tamẽ casu, vt in superiori, in forensi iudicio, crimine per accusationem delato, pœna erit ex arbitrio superioris iudicis imponenda.*

d *in c. si per ebrietatem, 28. de consecration. distinct. 2. Consideratur autem in vomitu, num species sacramenti appareant, an vere digesta sint. Nam in primo casu, pœna locum habet. Quia quamdiu species incorrupta sacramenti apparuerint, sub illis est corpus Domini, quod illa vomitione valde contemnitur. Eoque casu, quo discerni possunt tolluntur ex fecibus, & cum vino exsiccantur, & si sumi possunt per se,*

sumuntur per se vel cum vino, & si nõ sint sumibiles, reponuntur in aliquo loco honesto iuxta altare, vt ait Cardinalis de Turrecremata ad dictum ca. si per ebrietatem, de consecrat. distinct. 2.

DE CLERICIS DELIN-
quentibus circa beneficia Eccle-
siastica.

TITVLVS VII.

CAPVT I.

De cogentibus beneficia renuntiare & detinentibus venire in curiam Romanam debentes.

Q Vi viros ecclesiasticos capere, captosque, donec sua resignet beneficia, aut ne citati ab apostolica sede, vel ab homine, vel a iure, venire ad ipsam valeant, ausu sacrilego non verentur retinere, præter sententiam excommunicationis canonis, quod id fecerint, vel facere procurauerint, si fuerint prælati, a perceptione fructuum ecclesiarum suarum ipso iure per triennium sunt suspensi, si inferiores, eo ipso beneficiis obtentis sunt priuati. *a*

S C H O L I A.

a *Clem. multorum, 2. de pœnis. Sic pœna duplex, canonis scilicet, si quis suadente diabolo, 17. q. 4. c. nuper. de senten. excommu. Et suspensio vel priuatio beneficiorum obtentorum, pro duobus criminibus, nempe si quis incarcerauerit aliquẽ ad renuntiaandum beneficium, aut ne Romam adiret, in quo casu etiam, qui curauit se detineri ne veniret, eadem pœna per eandem clementinã puniatur. Explicat vero illam clementinã Cardinalis post Zenzelinum, in c. q. requiri in pœna propter incarcerationem ad renuntiaandum, vt beneficium ideo fuerit renuntiatum in effectu, alias non ita seuerè puniendum. Item in secundo casu ex q. quod ea capio fuerit impedimento, quo minus citatus Romã capius potuerit venire. Sed & nota glossa ad dictam*